

WSTĘP

Piosenka żeglarska w Polsce w ostatnich latach cieszy się ogromną i ciągle wzrastającą popularnością. Świadczy o tym coraz większa liczba festiwali i koncertów, wciąż powstające nowe zespoły oraz publiczność sięgająca liczby kilkunastu tysięcy na dużych koncertach. Zagadnienie pieśni żeglarskich, mimo że doczekało się już kilku znakomitych opracowań, wciąż pozostawia pewien niedosyt i głód poznawczy. Do tej pory w piśmiennictwie polskim nie było żadnej odrębnej pracy dotyczącej rozwoju tego rodzaju pieśni, z wyjątkiem książki Haliny Stefanowskiej *Rozśpiewane morze* (1975). Praca ta jednak wydana w latach siedemdziesiątych nie obejmuje ostatnich dwudziestu lat XX wieku, które są okresem największego rozwoju piosenki żeglarskiej. Niniejsza praca ma za zadanie wypełnić tę lukę odpowiadając na pytanie, dlaczego właśnie w Polsce, w kraju nie mającym wielkich tradycji morskich, nurt piosenki żeglarskiej rozwinął się na tak dużą, nie spotykaną nigdzie indziej na świecie skalę. Celem pracy jest zebranie i opracowanie wszystkich dostępnych materiałów związanych z żeglarskim śpiewaniem w naszym kraju. Jest ona również próbą klasyfikacji żeglarskich śpiewów, omawia etapy ich rozwoju oraz ukazuje wielkość zjawiska nie dostrzeganego dotychczas w kulturze masowej.

Tematem pracy jest przedstawienie ruchu piosenki żeglarskiej w Polsce, jego rozwoju i przemian, jakie się w nim dokonały. Za piosenkę żeglarską autor uważa wszystkie rodzaje pieśni związanej z wodą i żeglowaniem, a więc zarówno marynarskie pieśni pracy – szanty, pieśni czasu wolnego, pieśni wielorybiczne, pieśni marynarki wojennej, jak i te współcześnie powstające, a dotyczące żeglowania śródlądowego lub będące stylizacjami starych pieśni. Autorowi, który sam jest aktywnie śpiewającym żeglarzem, zależy na przedstawieniu środowiska współczesnych szantymenów, ich repertuaru i osiągnięć. Praca niniejsza może w przyszłości posłużyć do dalszych analiz i opracowań z różnych dziedzin nauki, m.in. historii muzyki, muzykologii czy socjologii, a także wszystkim zainteresowanym piosenką żeglarską.

Podstawowy materiał źródłowy pracy stanowią programy i afisze festiwali, informatory festiwalowe, nagrania dostarczone przez zawodowych szantymenów – członków grup muzycznych wykonujących piosenkę żeglarską, organizatorów festiwali, wydawców. Wiele materiałów pochodzi z prasy żeglarskiej, głównie artykuły zawarte w takich czasopismach jak „Morze”, „Żagle” i „Rejs”. Duże znaczenie w przygotowaniu tekstu pracy miała też niezbyt obszerna polska literatura przedmiotu oraz internet.

W pracy posłużono się wieloma metodami badawczymi, wśród których wyróżnić należy analizę dokumentów, analizę literatury przedmiotu, analizę muzyczną pieśni i tekstów, wywiad.

Praca zawiera cztery rozdziały. Pierwszy opisuje historię żeglarskiego śpiewania na świecie i w Polsce od zarania dziejów do czasów współczesnych. Drugi rozdział jest swoistym przeglądem wykonawców pieśni żeglarskiej, ich repertuaru i osiągnięć. Kolejny rozdział poświęcony został festiwalom, konkursom i przeglądom żeglarskiej piosenki. Przedmiotem ostatniego – czwartego rozdziału pracy są formy upowszechniania muzyki związanej z żeglowaniem, tj. audycje telewizyjne i radiowe, wydawnictwa książkowe i fonograficzne a także internet. Całość kończy podsumowanie, w którym przedstawione zostały wnioski i przemyślenia dotyczące zjawiska pieśni żeglarskiej w Polsce. Praca zawiera ponadto wykaz źródeł, bibliografię, słownik terminów żeglarskich oraz aneksy, w których zamieszczono wiele interesujących informacji nigdzie do tej pory nie opracowanych i nie opublikowanych dotyczących ruchu piosenki żeglarskiej, ujętych w wykazy, m.in. wykaz nagrań, śpiewników, festiwali, wykonawców.

Autor pragnie złożyć podziękowania pani promotor – dr Krystynie Juszyńskiej za nieocenioną pomoc w każdym etapie powstawania niniejszej pracy.